

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput sextum. Quomodo post Ludovici mortem regno Hungariae in
factiones scisso, religionis status quoque convulsus & florentissimum
regnum ad interitum paenè redactum sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Sicut vero recentium vulnerum cura facilis, ac eorum quæ iam coisse & cicatricem quodammodo obduxisse videntur, difficillima est: eo quod plerumque talibus malignum aliquod vlcus adnascatur; sic Ferdinandus quantumuis omnia egerit, prauas tamen illas opiniones à maioribus acceptas, ex Hussitarum & Calixtinorum animis eripere non potuit. Qui vt restatum facerent, se ab Vniuersali Ecclesia defecisse, in ædium vestibulis, vel fenestris, iuxta insignia, itemque in templorum porticibus, Calicem pictum aut sculptum, vt supra diximus, ostentant: quasi ipsi veri essent Christiani, etiam sanguine Christi participantes, quo Catholicos priuatos esse aiunt. In Biblijs ipsorum verba hæc, *Bibite ex hoc omnes*, aureis litteris plerumque scripta cernuntur. Qui post Ferdinandum Bohemæ & vicinis regionibus imperarunt, in primis Rudolphus II. Edicto prohibuerunt, ne in tota vniuersa Silesia, vlla alia religio quam vel Catholica vel Lutherana admitteretur: sic vt Sacramentarij non minus quam Arriani aut alij hæretici, inde exclusi sint. Lutheranorum quidem magnus est ibi numerus cum Catholicis nihilominus pacifice viuunt. Vratislauenensis certe Episcopus vnus fere Catholicam ibi magno animo religionem tuetur, non solum pro grege suo diligenter excubans, sed etiam lupos vltro aggrediens & fugans: cui Abbates cum primis vtilem & fidelem operam præstant, Glogouienensis, Grisenensis, & Auriensis, Vidimus Bohemæ statum, iam porro miserabilem Hungariam & adiacentes regiones perlustramus.

QVOMODO POST LVDOVICI
mortem regno Hungariæ in factiones
scisso, religionis status quoque conuul-
sus, & florentissimum regnum ad
interitum pæne redac-
tum sit.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

- I. Hussitarum in Hungariam irrumpendi conatus.
- II. Infelix Hungarorum dissidium & bellum intestinum.
- III. De primu in Hungaria Lutheranis.

- IV. Eorum conatus, & Catholicorum oscitantia.
- V. Persequutio contra Catholicos
- VI. Calvinista in Hungariam irrupti.
- VII. Diuersa res in Hungaria gesta.
- VIII. Quinam ex Hungaria proceribus Catholici manserint.
- IX. Hæreticorum studium ad seducendum.
- X. Miraculum Eucharisticum Anno 1591.
- XI. Dalmatia, Croatia, Bosnia Catholica seruata est.

SEPTINGENTI & amplius effluxerunt anni, Sex quo post susceptam semel Christi religionem, Hungaria ab omni Hærescos assultu immunis perstitit. At triginta septem ante Lutherum exortum annis Anno 1480 Hussitici quidam Prædicantes, regnante Matthia Huniade, eò immigrarunt; sed vado tantum tentato, quum transitum nimis difficilem reperissent, quiescendum sibi statuerunt. Ex ijs quidam nimis longe progressi, torrentis vi abrepti, in ipso conatu perierunt. Imperata enim audaciam, quum petissent à rege vt liberum suæ religionis exercitium permittere ipse vellet, Rex non minus prudentiæ quam fortitudinis laude insignis, interrogauit eos, quænam illa esset religio quam adferrent, & cuius professionem atque exercitium concedi sibi peterent. Dicentibus illam esse, quæ Deus sanctissimis hominibus Ioanni Husio & Hieronymo Pragenfi reuelarit, Ergo, inquit Rex, *nona est illa religio, quam vos in regno meo disseminare cupitis, & contraria illi quæ in hoc regno semper viguit, ab eo tempore quo Christiana fides Stephano regi primum annunciata fuit: vt etiam illa quam Catholica Ecclesia per totum terrarum orbem amplectitur? At qui ferre ego nec possum nec debeo, vt populum seducatis. Nec mora. iubet nonos istos Euangelistas à Buda vrbe statim, sine longiori disquisitione educi, & vnos vnà cum libris suis, in terram desodi. Supplicij huius acerbitas fecit, vt id genus hominum facile posthac ab eiusmodi conatibus abstinuerit, vt pote nullo Dei spiritu sed humano instructum, cum quo non facile tormenta vincuntur. Sane quoad vixit hic Rex, Catholicæ religioni in primis deditus, non vulgari felicitate floruit Hungariæ regnum: quæ illo ipso tempore quo Lutherus infelici schismati portam aperuit, & Munceri furor Germaniam peruasit An. 1523. quasi momento eversa fuit, Ludouico rege in prælio contra Solimanum cum magna Nobilitatis parte occiso. A. 1526. 14. Kal. Sept. Mei quidem instituti non est,*

V r

regni

regni huius, quod opibus & potentia paucis olim
cessit, at funestis Ferdinandi & Ioannis Transylua-
niæ V Vaiuodæ, eiusque filij Stephani contentio-
nibus ad extremas miseras redactum est, statum
pluribus explicare; sed propositi mihi operis li-
neamenta sequutus, ea tantum modo exponam ex
quibus intelligi possit, quomodo Hæresis in reg-
num hoc subingressa, recepta & aucta sit, & quan-
tas turbas, eisque annexam longam etiamnum du-
rantium malorum lliadem inuexerit, sub quibus
illa mirum est in quantum excreuerit robur. Ne-
que enim Hæresis ea loca amat, ubi pax est &
quies; sed vt anguilla luto, & scarabæo fimo, sic ip-
sa bellis & seditionibus se inuoluit & tegit. Num-
quam illa iter ingreditur, nisi præmissis discordia
& rebellionem tamquam hospitij designatoribus.
Sed age, totam hanc telam continuo & historico
filo pertexamus.

II. Ludouico Hungariæ rege miserabiliter ex-
stincto ad Mohacium, Ioannes Sepusius Transyl-
uaniæ Princeps ab optimatibus quibusdam & suæ
factionis hominibus Rex fuit electus: sed Ferdi-
nandus regnum hæreditario iure (vt ipse ex Anna
Sorore Ludouici ultimi Hungariæ & schauica gente
Regis natus) sibi deberi contendebat. Et ille qui-
dem quum suis viribus defendere se non posset, in
Turcarum Imperatoris fidem & tutelam, cum ma-
ximo Christianæ Reipublicæ damno, & extrema
regni pernicie, sese dedit; hic vero Hussitarum &
Lutheranorum opera ad bellum hoc vsus, nihil ali-
ud quam victoriam & regni acquisitionem spe-
ctans, nouæ religioni aditum aperuit. Nulla tam-
en insignis mutatio accidit, vsque ad annum cir-
citer M. D. XL. quo Lazarus Suedius cum Ger-
manis militibus a Ferdinando conductus, Agrin-
am, Solnoecum, Toecæum, & complura alia oppi-
da, adeoque omnem fere regionem Tibisco flu-
uio adiacentem Transyluano eripuit; & expulsis
passim Catholicis Pastoribus, Lutheranos substi-
tuit. Sic ergo coacti Catholici, sub Turcis per-
fugium sibi quaesuerunt, à quibus & recepti sunt,
permissa religionis & fidei libertate: quam etiam-
num Catholici præ ceteris qui sub Turcarum vi-
uunt imperio, retinent: non quod Turcæ nõ con-
sueant, nouas illas religiones maiorem cum Ma-
humetismo suo habere similitudinem (quam vnus
sequentium capitum summam ostendam (sed
quod omnis non ita is hostes, eam potissimum re-
ligionem tolerandam sibi statuunt, quæ iam olim
in Imperatoris sui ditione fuit admissa. Eam vero

potissimum ob causam Turcæ hæreticos oderunt
quod quum omnes religiones in toto Mundo, et-
iam Mahumetana, corporis castigationes, vitæ au-
steritatem & ciborum abstinentiam pro articulis
fere religionis & sanctæ animæ testimonijs habe-
ant, illi tamen ieiunio, precibus & pœnitentiæ pa-
rum admodum tribuant. Atque hanc ob causam
Turcæ novos istos Christianos, *Chianpech*, id est,
Canes appellare solent.

III. Primus qui Hungariam Lutherana infecit
hæresi, Michael Statius fuit, Melanchthonis disci-
pulus. Hic cum suæ facinoræ hominibus latibus pri-
mum sibi quaesuerunt in ijs montibus qui Polo-
niam, Morauiam & Russiam ab Hungaria separât,
vt & in oppido Cassouia & alijs eorum locorum;
ijsdem vsu artibus quibus alij, qui in reliquis Chri-
stiani orbis prouincijs hæreses disseminarunt.
Postquam enim dulcibus suis & magnam pietatis
speciem habentibus verbis, vt quibus nihil in ore
frequentius quam Christi Domini & Diuini Ver-
bi nomen, plerisque illexerunt, id vnice elabo-
rando, vt vnâ cum nouis suis dogmatis non minus
acerbum Papæ odium eorum animis imprimeret,
quod contra Turcam illi antea habebant. Ex quo
factum est, vt plures, relicta antiqua religione, noua
Lutheri & Melanchthonis commenta sequuti
scholis suis Magistros à Germania venientes præ-
fecerint, aut liberos suos VVitebergam & Norim-
bergam miserint. Mox vero & in publicis concio-
nibus, & in scholis & circulis etiam noua doctrina
spargi cepit. Ferdinando nequequam etiam prin-
cipijs morbi remedium afferre cupiente: qui inau-
lescens postea, & totum corpus peruadeos, tam-
quam gangræna etiam ad viscera tandem & cor
ipsum penetrauit.

IV. Meo iudicio non errant qui corruptionem
hanc Episcoporum ignauæ imputandam putant,
qui scholas diœceson suarum collapsas & tantum
non euerfas instaurare nihil pensi habuerunt. Nam
& Iuarinum, & Posonium, & Tirnauia vix um-
bram aliquam pristinae celebritatis & frequentia
retinuerant, contra hæretici in nouis passim scho-
lis & Academijs constituendis, nullis sumptibus aut
laboribus parcebant: qua vnare dici vix potest
quantopere res suas promouerint. Adolecentibus
quibus ad studia sumtus deerant, ex publico sub-
ministrabantur, quin & vixitima locupletioribus
contribuebantur. Sic in Cyclopani istorum scholis
nigræ & pestiferae scientiæ iuuentutis animis in-
stillabantur, vt miseri Hungari, quæ ipsi tradeba-

tur, doctrinam, tanto tenacius retinerent. Calvinista certe postquam Varadium suæ potestatis fecissent, eandem rationem sequuti, nihil quod ad alliciendos hominum animos pertineret, prætermiserunt. Ex omnibus tamen nihil hæresin magis promovit quam tot Episcoporum, Archimandritarum, & Ecclesiasticorum tam diuturno contra Turcas bello abumtorum decessus, & eorum qui superstites adhuc erant, inopia, quæ auctoritate viribus destituta hæresos imperum cohibere nullo modo possent. Etsi enim adhuc etiam multi in Hungaria Episcopi esse dicantur, ij tamen nomen tantum & dignitatem tanti muneris sustinent, o-pibus interea Episcopatum ad vsus militares distributis: adeo ut ipsi etiam non raro pro pedo lanceam, & pro pacis baculo bellicam clavam sumere cogantur. Est enim ibi moris, ut quoties Rex ipse ad bellum proficiscitur, Episcopi cum suis eum copijs comitentur. Unde fit ut totus pene ordo Ecclesiasticus militum aliquis potius manipulus, castris quam Ecclesiæ propugnandæ magis idoneus videri possit. Magistratum olim apud Romanos raritatem pro sinistro nomine seu augurio quidam interpretati sunt: at nos meliori iure dicere possumus omnium miseriarum & calamitatem quæ Hungariæ regnum penitus affligerunt, caput & fontem ex Prælatorum & Catholicorum Doctorum vel penuria vel secordia, aut etiam imbecillitate erupisse. Nam & pluribus in locis Episcopales Ecclesiæ pleræque multos annos Pastoribus caruerunt. Quin & Metropolitanæ & Archiepiscopalis sedes plus quam viginti quinque annis vacavit: quum post mortem Antonij Verantij de Dalmacia Maximilianus nullo successore designato, opes Archiepiscopatus in belli vsus convertisset. Idem postea de Agriensi Episcopatu factum qui vna cum multis alijs, tandem in Turcarum manus peruenit. Quam multæ Abbatiæ & Prioratus vel militibus diversarum religionum stipendio, vel Nobilibus prædæcesserunt, ne tenui quidem, in quorum vsu antiquitus fundati fuerant, Ecclesiasticorum fangendorum munerum relicto vestigio. Non melior Transylvaniæ fuit conditio, vbi Lutherani, Arriani & Calvinista Ecclesiastica bona inuolarunt, & in mille partes disciderunt, sic ut in tota regione vix duo integri Episcopatus restent. Quin etiam Episcopos hæresi opponere sese volentes, Nobilitas, prædæparticeps, deseruit, & debito auxilio frustraivit. Sic Nicolaus Telegdius Quinqueecclesiensis Episcopus, quum acerrime

Lutheranis & Antitrinitarijs aliquamdiu restitisset, ab ijs à quibus adiuvari debebat desertus, hostibus tandem ludibrio & prædæ fuit. Post multas tandem miseri populi querelas & lachrymas, & sæpe iteratas generalis Ecclesiæ Vicarij admonitiones, ut perditis præne ouibus fideles Pastores darentur efflagitantis, Imperator Rudolphus Anno MDXCIIIX quosdam ad Episcopatum illos designavit, sed ea conditione, ut certas annuas pensiones in vsu belli subministrarent. Sic Archiepiscopatus Strigoniensis Ioâni Ruttasio datus fuit, ea lege ut septingētos milites in castris, itæque trecentos in præsidijs aleret. In alijs idē factū.

V. Porro qui primus Catholicis in Hungaria apertum bellum intulit, militum dux fuit, Hungarus natione. Hic quum Agriam fortiter defendisset, & Achmatem Bassam cum ignominia obsidionem solvere coegisset, quasi Deo gratias pro tanto beneficio acturus, Lutheranorum qui tum primum gliscabant, impulsu, monachos Franciscanos sua ipsius auctoritate ex vrbe eiecit; illos ipsos, qui durante obsidione dies noctesque profalitate populi assiduis votis Deum fuerant deprecari. Triste sane, adeoque ipsis Turcis horrendum fuit spectaculum, videre miserum monachum cruci, in qua Saluatoris erat imago, alligatum, nec lancea aliqua confossum aut clavis transfixum, sed læta tæbe, subtrac-to cibo, miserime deficientem ac morientem; eò tantum quod martyrium pati quam exilium mallet. At dignam tanto scelere postea tam barbari atque immanis supplicij auctor mercedem accepit, variante fortuna à Turcis captus, & Constantinopolim perductus, paloque infixus. Boni vero isti religiosi à nouis Euangelicis quum hic tum alibi male habiti & expulsi, apud ipsos infideles plus fauoris & gratiæ quam apud hosce Christianos repererunt. Eos enim quos Agria eiectos diximus, Achmates Bassa Budam admisit. Solimanus vero inter optimos Principes numerandus, si Euangelij de Iesu Christo luce collustratus fuisset, is idē, ut & alijs ob eandem causam pulsus, tria loca assignavit, in quibus Christianam religionem libere exercerent. Nihil eidem gratius fuisse dicunt, quam quod Lutheranos in hostium suorum imperio tanto numero succrescentes videret; à quibus aditum sibi ad res prospere gerendas, & quod reliquum erat Christiani orbis occupandum, apertum tri non ignorabat: quostamen in suo imperio ferre non poterat, tamquam omnis rebellionis & seditionis fomites atque au-

Aores: præter quam quod omnis in religione novitas Turcis semper suspecta & invisa est, ut qui experti sint quantopere Cafelbatio: & Jesebatio: rum factiones Otthomanico imperio incommodarint Bassam vero illum seu prætorem Budensem cum Lutheranis sæpe ita egisse ferunt: *Si Catholica religio, ut vos dicitis, idololatria est, & impietatis mater, cur non Musulmanicam potius, Deorum quorundam & vestris exemplo, relicta Christiana amplectimini, quam novam vobis vestro lubitu fabricatis?* Quum deinde ab eodem Bassa religionis suis ritibus exercendæ libertatem & templa aliquot perijissent, idem eos rogavit, *an forma ista religionis Matthia: aut Ludouici Hungaria Regum temporibus usitata fuerit?* Negantibus, *Noster, inquit, Imperator & Dominus in suo imperio nihil novi vult introduci.* Vobis ego suaferm ut ad antiquos ritus redeatis. Tanta etiam eiusdem fuit erga Christianam religionem observantia, ut sua sectæ hominem qui S. Eucharistiam in quinque ecclesiensi ecclesia ad pedes proiecerat, fluctuario non leviter mulctarit.

VI. Postquam ergo eodem tempore quo Turcæ tam religionis quam reipublicæ in Hungaria statui convellendo intenti erant, Lutheranorum & Antitrinitariorum hæresis ibidem gliscere cœpisset, tandem etiam, nimirum Anno Millesimo quingentesimo sexagesimo secundo Calvinistæ sese ingresserunt, & quidem maiori furore quam Lutheranis; ut qui templa, altaria & S. imagines, abistis, immo à Turcis quoque integras relictas confregerunt & demoliti sunt. Idem Anno Millesimo quingentesimo octuagesimo insigni prodicione Uradini Catholicos oppresserunt. Quum enim festo Paschalis Catholici, ex veteri consuetudine cum Crucis vexillis & labaris, hymnos decantantes, extra oppidum processissent, Calvinistæ quidam cum trecentis equitibus in eos nihil tale opinantes ex insidijs eruperunt, & inermem hanc multitudinem, ereptis vexillis & labaris, nullo negotio dissiparunt: qui ad oppidum refugientes, quum portas oclusas invenissent, patria extorres, alibi sedes & domicilia sibi querere coacti sunt. Tantum scelus quum magistratus punire neglexisset, Deus postea, ut infra videbimus, ultus est. Et hoc quidem modo Calvinistæ in Pannonia inferiori & Batorosiana præcipua ditione, ut Lutheranis antea in superiori, invaluerunt, quos inter utrosque & Catholicos multæ exortæ sunt dimicationes, illorum temeritati & furori ipso Imperatore frustra frænum injicere conante. Antea quidem

Sinane Bassa Iavarinum tenente, Sacramentarijs ibi sibi permissum erat religionis exercitium; sed recuperato oppido, Catholici ferre eos noluerunt: ut & Possonij & Tirnaviæ, unde Rutassius Archiepiscopus cuiuscumque generis hæreticos expulit. Strigonij etiam, postquam ea Anno Millesimo quingentesimo nonagesimo quarto à Christianis recepta fuit, sola Catholica religio instaurata & conservata est, ceteris omnibus sectis proscriptis. At Tieffenbachius quum Filleccum & Novigradum Turcis eripuisse, eiectis quos Turcæ toleraverant, Catholicis, novi Evangelij præcones introduxit.

VII. Hoc eodem anno Matthias Archidux Strigonium infeliciter obsedit, exercitu ex omni hæreticorum genere conflato, qui sine Deo & religione viventes, iustam Dei iram merito in se & alios provocarunt, cuius permisso Sinan Bassa profligatis Matthiæ copijs, multas arcas & oppida Christianis rursus extorsit. At Christiani cū auxiliarijs Pontificis copijs Anno Millesimo quingentesimo nonagesimo nono reversi, Strigonium tandem feliciter expugnarunt, postquam quinquaginta quinque annos sub Turcarum fuisset imperio. Illud vero mirum est, quod in expugnata urbe templa, altaria, cerei, libri, & reliquis apparatus Ecclesiasticus, integra adhuc magna ex parte reperta sunt, ut Agriz, quæ Palsius Nobilis Hungarus Catholicus, & Bernstænus Baro Bohemus, petardo (quod genus machinæ à seditiosis nostris inventum, Turcis incognitum est) interceperunt. Eadem ratione Javarinum, occiso eius loci Bassa, cum magno Turcarum damno expugnatum fuit. Eodem etiam anno Maximilianus Archidux Pappam à Sinane Bassa prius occupatam recuperavit, ubi Catholici Lutheranis & Sacramentarijs permisti, eandem quam Uradinenses ab eis fortunam expectabant. Sed perfidiæ suæ contra Catholicos postea Anno Millesimo quingentesimo nonagesimo octavo gravissimas pœnas Calvinistæ luerunt, oppido, unde iam dudum vera ejecta fuerat religio, à Turcis & Tartaris capto, & Calvinistis vel miserabiliter interfectis, vel in morte tristiorum servitorem abductis, & magna oppidi parte flammis absumpta, Catholicis interea è longinquo incendium spectantibus, tanto minori commiseratione, quod illos ipsos quorum flagitia inulta homines sive ant, iam viderent ipsius quasi Dei manu perditos. Ex quibus omnibus tam opinor, intelligi potest, quomodo infelix religio

nis diffidium extremam istis regionibus, iam ante ad omnem Turcarum iniuriam expositis, attulerit ruinam.

VIII. Quamvis autem hæreticorum sive sectariorum in Hungaria numerus (magna quippe Antitrinitariorum colluvies è Transylvania in hoc usque regnum profluxit, ut sequenti ostendam capite) in univèrsam Catholicorum numerum excedat; non tamen defuit hic antiquæ & potentes familiae, quæ maiorem religionem inviolatam adhuc conservarunt. Et quidem celeberrimus ille Hungarici dux exercitus qui Javarium occupavit, & Sinanem prælio victum occidit, licet Anno M. D. C. vitam hanc cum meliori illa commutarit, quatuor tamen liberos superstites reliquit, in Catholica religione à teneris annis educatos; qui omnes patris & pietatem & fortitudinem pro virili imitari conantur. Sic olim in Babylonico illa confusione, sacra lingua in domo & familia Heber divinitus conservata fuit. Catholicus quoque fuit Erdodius, verus Dalmatiæ gubernator, qui Anno M. D. XCIII. insignem de Bosniæ præfecto victoriam reportavit; ut & is qui nuper ei successus est; itemque Dominus Istvanus, regni Palatinus: ut unum & alterum tantum primi ordinis recenseam. Sunt quidem inter eosdem Batoritæ & Batriani Calvinistæ; sunt etiam Illeschaseij & Nadasti Lutherani; quorum numerus licet Catholicorum numero maior sit, nihil tamen de publica re sine Episcoporum & Prælatorum assensu constitui potest; sic ut leges à Stephano vere sancto rege primum latæ, paulatim vires resumere incipiant: qui velut præfagiens, Hungariæ regnum ab hæreticis & sectarijs sæpe aliquando laceratum iri, summam in eo & quasi sacrosanctam Ecclesiastico ordini potestatem atque auctoritatem esse voluit, sic ut sine ipsorum assensu, nihil de rebus publicis, ut diximus, statui aut ordinari possit: quo suo iure si Episcopi & alij utantur, spes est hæreticorum insolentiam compesci ac retundi posse.

IX. Ad disseminandas vero suas hæreses, Lutherani, Calvinistæ & Arriani suo singuli modulo sacra Biblia in vulgarem linguam certatim traduxerunt, locis passim corruptis ac depravatis, dum quisque ad suum ea sensum accommodare nititur. Id vero pessimum est, quod quum nullæ aliæ vulgatæ linguæ quam hæreticorum (in suis publicandis falsitatibus, quam alij in conservanda veritate magis diligentium) esset versiones, Carho-

lici quoque ipsidem uti coguntur. Cui tamen incommodo nuperis his annis à Patribus Societatis Iesu, suscepto in se novæ ad ornandæ versionis negotio, est prospectum. Et inde quidem tanta malorum illius in miserum hoc regnum redundavit; in quo non ita multis abhinc annis, nimirum anno M. D. LXXXVI. Baptismum publico scripto impugnatum audivimus: quo & eo impietatis nonnulli deventerunt, ut in Dei contumeliâ præpinguè porcum multo baptizare non dubitarent, omnibus quæ in Ecclesia caeremonijs observatis. Impium hoc factum non procul à Cassovia designatum, Keteius in Phalarismis, suis auctor est. Non dico recensere, sed vel meminisse exhorrescens atrocissimas blasphemias, quæ ibidem contra sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum ab impijs hominibus factæ sunt, quibus simile nihil unquam à Lutheranis aut Calvinistis scriptum exstat. Ut vero Christus saluator noster in diversis locis apud Christianos, nempe in Polonia, in Belgio, in Francia, (ut partim diximus, partim in sequentibus dicemus) veram & realem corporis sui præsentiam in hoc Sacramento à diabolicis hominibus tantopere oppugnatam, varijs modis demonstravit; sic eandem Anno M. D. XCI Hungaris insigni miraculo testatam facere voluit, cuius quidem narratio Viennæ primum Germanica lingua publicata, deinde in Latinam linguam conuersa, in omnium fuit manibus. Id nos summatim hic recensebimus; ut pius inde & Catholicus lector Dei creatoris sui, tanta subinde edentis miracula, potentiam, hæretici vero caecitatem suam agnoscant, ac tandem cum Centurione pectus percussentes, aperte dicant & fateantur: Vere hic filius Dei est: vere in hoc Sacramento & realiter corpus & sanguis Domini Iesu Christi est præsens.

X. Mense Septembri anni M. D. XCI. Iudæus quidam Leo nomine ad Christianam religionem conversum se simulans, Pragæ, quæ Bohemiæ est metropolis, cum Franciscanis Monachis notitiam contraxit: quumque facilem ad templa & sacra loca haberet aditum, tres hostias consecratas ex iis quæ ad infirmorum usum asservari solent, surripuit & cum hac præda Posonium (Presburgum vulgo) in Hungariam se recepit, ibique duabus Iudæo ad quem diuertit, venditis, Nickelsburgum perrexit. Ab illo monachi Iudæi mox conveniunt, quid hostiis illis faciendum esset deliberantes. Tandem unus eorum cultum arripit, cumque in panem

caelestē, qui mensa impositus iacebat, defigit, in-
 quiens: *Situ Deus Christianorum es, sub his panis spe-*
ctibus velatus, age Destatem tuam miraculo aliquo o-
stende. Vix ictum ille infixerat, quum ecce sanguis
 copiose in altum ebullit, miseris illis metu & stu-
 pore obrigescens. Eodem fere momento do-
 mus illa ubi erat, fulmine tangitur, & vna cum ple-
 risque omnibus (frequentes enim conuenerant)
 caelesti igne absumitur. Tres tantum semiustulati
 euaserunt, diuino consilio, vt & lux malitiæ, & di-
 uini quod viderant miraculi essent testes: quibus
 captis, remq; omnem fassis, cutis viuis detracta, &
 corpus stipiti, supplicio illis in locis consueto, fuit
 infixum. Tanto vero illustrius id fuit miraculum,
 quod & mensa, & duæ hostiæ, quarum vna cultri
 ictum præfererat, post incendium integra reperta
 sunt, & infinita inspectante hominum multitudine
 collecta & asservata. Ecce tibi mirabilia Dei ope-
 ra, quæ cæci illi & in peccatis obstinati Sacramen-
 tarij videre & agnoscere nequeunt, quibus similia
 non pantea Francia nostra vidit. Narravit multis
 nobilis quidam Hugo nota (cui hac in re fidem
 deberi nemo, credo, negabit) quum pater ipse cum
 militibus quibusdam in templum irrupisset, unum
 ex illis ad sacerdotē sacrum facientem accurrisse,
 & hostiæ ictum gladio infixisse, è qua statim san-
 guis emanarit, spectantibus mirū in modum atro-
 nitis, & postea non sine stupore alijs idem narra-
 tibus.

In toto vero Hungariæ regno, cuius magna
 pars Turcarum subest imperio, ita tamen ut Chri-
 stianis Catholicam proficendi religionem liber-
 tas permessa sit, Societas Jesu unum saltem habet
 Collegium, à Cardinali Dracouitio Episcopo Ja-
 variensi olim fundatum, quod, licet frementibus
 & omni ex parte insultantibus hæreticis, Catho-
 licæ religioni magno ijs in locis & præsidio & or-
 namento iam ab annis aliquot fuit. Illud vero
 quod eadem Societas Viennæ in Austria habet,
 longe uberrimos affert fructus, ut ad quod plera-
 que Hungariæ Nobilitas filios pietate & litteris
 imbuendos mittit, unde fit ut complures quotidie
 deserta hæresi, ad Catholicam redeant Ecclē-
 siam.

IX. Ad Dalmatiam, Croatiam & Bosniæ reg-
 num quod attinet, quæ à Ladislai usque tempori-
 bus Hungariæ coronæ fuerunt annexa, totus fe-
 re ille terrarum tractus, contra Lutheranorum,
 Picardorum & Arrianorum tam clandestinos quā
 apertos conatus, Georgij Dracouitij, qui Im-

peratori Ferdinando à Confessionibus primo fuit
 deinde Cardinalis factus, his regionibus tam-
 quam Imperatoris Legatus præfuit, potissimum
 opera cum æterna ipsius laude in Catholicæ Ec-
 clesiæ unitate permanfit. Et rebus humanis de-
 functo, Thomas Erdodius Eques illustrissimus
 & Catholicæ religionis singulari zelo flagrans,
 successit: is qui Bosniæ præfectum Anno M.D.
 XCIII. memorabili prælio fudit. Post hunc Jo-
 annes Dracouitius reipublicam in his regionibus
 Legati nomine administravit, Catholicamque re-
 ligionem non minori zelo quam prædecessores &
 defendit & promovit. Ex Nobilitate quidem pau-
 ci hæreticorum partibus adiuncti sunt, ij fere tan-
 tum qui in Seritiorum, Nadastiorum, Battiano-
 rum & aliorum Hungariæ procerum partim Lu-
 theranorum partim Calvinistarum sunt familia,
 vel aulas eorum frequentarunt. Promiscua vero
 plebs Dalmatiæ, etiam translato in Hungariam
 domicilio, avitam religionem vel in media hære-
 ticorum colluvie, constanter tenetur. Et licet
 Bosniæ regnū Turcico hodie subest imperio, Ca-
 tholica nihilominus religio, singulari Dei benefi-
 cio integra adhuc ibi conservata est. Transylva-
 niam nunc lustremus, non tam confusijs quam ca-
 lamitibus & miserijs Hungariæ proxime coniun-
 ctam.

DE MUTATIONE RELIGIONIS
 & reipublicæ in Transylvania, ac miserabili
 ejus statu.

CAPUT VII.

ARGUMENTUM.

- I. *Ferdinandus Austriacus & Joannes Sepsius de Transylvania inter se contendunt.*
- II. *De Georgio Monacho post Cardinali eiusq; vita & morte, succincta Narratio.*
- III. *Eius mors, Lutheranis in Transylvaniam aditum aperit per Petrouitium Medicum, à Blandrato se-ductum.*
- IV. *Germani in Transylvania Lutheranam doctrinam spargunt. Petrouitius Turcarū potestati plantat.*
- V. *Solimannus Lutheranam hæresin è Transylvania eliminari iubet eo quod Nova esset, & Blandratum à nepote suo occidit.*
- VI. *Mortuo Ferdinando I. Maximilianus Imperator infelicia auxilia petit pro Hung. & Transylvania recuperanda.*

VII. Qui-